

Marijan Jurčević

REEVANGELIZACIJA REDOVNIČKIH ZAJEDNICA

Dr. Marijan Jurčević, op., Visoka bogoslovska škola u Rijeci, izvorni znanstveni rad
UDK: 271-055.1/.2::248.1

Današnje redovništvo, koliko god ima dugu povijest, ipak postavlja sebi pitanje koliko je prožeto i oslonjeno na Evanđelje. Može se dogoditi da se stare redovničke zajednice tokom vremena isprazne od svoje karizme pa iza toga više sliče radnim grupama nego li redovničkom bratstvu.

Redovništvo izrasta iz Evanđelja kao radikalno nasljedovanje Isusa Krista. Ono nije slijedenje neke dogme (ideologije) nego je prvenstveno nasljedovanje Isusova života. Sadržaj redovništva nije u posebnom »vjerovanju« nego u posebnom kršćanskom življenju. To je življenje bratstva vjere, ali u kruhu i duhu.

Današnja povijesna situacija, koja je po mnogočemu specifična, traži od redovništva da se ozbiljnije upita o svojoj karizmi. Očito je potrebno »drugo preporođenje« cijelog redovništva. Ne bi bilo dobro niti za kršćanstvo, niti za Crkvu da se kvasac redovničke karizme izgubi (ispari) u svjetovnom tijestu (službama).

Koliko će još »odlutali sin« modernizma čuvati svinje da bi pronašao put prema Očevoj (Božjoj) kući? - Redovništvo je pozvano da svojim životom utire put povratka Bogu. Ono se izdvaja od svijeta da bi pokazivalo put u »nebo«.

* * *

Kao što je Isus postavio pitanje svojim učenicima: »Što vi kažete, tko sam ja«, tako danas redovnici postavljaju pitanje sami sebi: »Koliko smo evanđeoski, koliko smo se udaljili od evanđeoskog duha, koliko smo se "ispraznili" karizme oko koje je nastao pojedini red ili kongregacija.« I druga pitanja danas isplivavaju, i to je jako dobro. To je znak milosnog vremena. Započelo je vrijeme preispitivanja, vrijeme razlučivanja evanđeoskog od onoga što je kroz povijest natrunjeno. Zato današnje vrijeme možemo procijeniti kao vrijeme kuraža i vjerovanja u Boga.

1. Evandeoski temelj redovništva

Današnje vrijeme je postavilo čak pitanje, *koliko se redovništvo oslanja i izrasta iz Evandjelja (od Isusa Krista)*, kao što možemo kazati za ženidbu da se oslanja na Knjigu postanka, Mateja i Pavla. Neki, u svojem odgovoru, poistovjećuju početak Crkve s početkom redovništva (*monahizam*). Prema njima bi *redovništvo* bilo *prvi entuzijazam Crkve* dok ga kasnije nisu opteretili običaji i kompromisi. Drugi opet, mnogo brojniji, tvrde da je evandeoski Isusov poziv upućen kroz *dva puta*: kroz *put »zapovijedi«* i *put »savjeta«*. Ovaj drugi put bio bi put nastanka i razvijanja redovništva. Na ovoj liniji tumačenja, postavlja se i *Lumen gentium* i *Perfectae caritatis*.¹

Međutim, današnja teologija, poslije suvremene egzegeze i svijesti misterija Naroda Božjeg, jednostavno se ne opredjeljuje ni za jedan od dva pojednostavljena odgovora. Ona nijansira odgovore. Neki teolozi vide neposrednu ukorijenjenost i eksplicitnost redovništva u slovu Evandjelja, kad govori o *»celibatu za Kraljevstvo«*. Matejeva perikopa o *»eunusima«* bila bi Gospodinova riječ koja postavlja projekt integralnog predanja egzistencije Evandelju, a postavlja i razliku od drugih oblika kršćanskog življenja.² Nema dvojbe da projekt redovničkog života uključuje puno više od celibata. Kad se pomno pogleda sve elemente redovničkog poziva i života, kao i dokumente koji svjedoče karizmatičke redovničke pozive, vidimo koliki se naglasak stavlja na *siromaštvo i celibat*. Istina, *celibatu* se daje veliko značenje, ali ne toliko kao da je sržni oslon redovništva. Pa zar početni *enkartizam* prvih kršćanskih zajednica nema dublje značenje od samog siromaštva i celibata?³

Za utemeljenje redovništva, mislim da ne treba po svaku cijenu tražiti izričitu Gospodinovu riječ. Izvor redovništvu može se spoznati u *»normalnom«* procesu djelovnja Duha Božjega u Narodu Božjem. Radi se o izvoru koji ključa iz cijele globalnosti kršćanskog života. Po analogiji, nešto kao sakramentalna stvarnost.⁴ Ipak se može reći da je

¹ Usp. J. M. R. TILLARD, *Consigli evangelici*, u: *Dizionario enciclopedico dei religiosi e degli istituti secolari*, Roma

² Sadržaj kojeg spominjem vrlo dobro je razrađen u knjizi *Théologie de la vie monastique*, Paris 1961.

³ Usp. S. VOBUS, *History of Asceticism in the Syrian Orient. A contribution to the History of Culture in the Near East*. CSCO 184 i 197 (subsidiaria 14 i 17), Louvain, 1958. i 1960.

⁴ Usp. umjesne primjedbe od L.M. DEWAILLY, u: *RB* 1961, str. 272.

nemoguće u Evandjelju naći neposrednu i izričitu potvrdu nauci o »*tri evanđeoska savjeta*«.

2. Radikalni odgovor na poziv

Kad se redovništvo gleda u svojoj konkretnosti, ne apstraktno i teorijski, postaje očito da ono izvire iz Evandjelja koje govori o *radikalnom odgovoru na poziv Isusov*. To je očito iz cijelog Evandjelja, očito je iz unutarnjeg razumijevanja događaja Isusa Krista. Ovdje napominjem da treba *razlikovati evanđeoski poziv* na redovnički život *od redovničkih institucija*.

Evo nekih tekstova iz Evandjelja iz kojih je očit poziv na radikalno slijedenje Isusa Krista:

— »*Ako tko dođe k meni, a više voli svoga oca, majku, ženu, djecu, braću i sestre, pa čak i svoj vlastiti život, ne može biti moj učenik. Tko ne nosi svoj križ i ne ide za mnom, ne može biti moj učenik. (...) Tko se god između vas ne odreče svega svoga imanja, ne može biti moj učenik;*«¹

— »*Ako tko hoće ići za mnom, neka se odreče samog sebe, neka svaki dan uzme križ svoj i neka me slijedi. Jer tko hoće spasiti život svoj, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj radi mene, spasit će ga;*«²

— »*Pristupi k njemu neki književnik i reče mu: "Učitelju, ja ću te slijediti kamo god pođeš." Isus mu reče: "Lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a Sin Čovječji nema gdje da nasloni glavu." A drugi mu od njegovih učenika reče: "Gospodine, dopusti mi da najprije odem i ukopam svoga oca." - Hajde za mnom - reče mu Isus - a pusti mrtve neka ukopavaju svoje mrtve!*«³;

— »*Dobri učitelju, što moram činiti da baštinim život vječni? (...) Isus mu odgovori: "Još ti jedno nedostaje: prodaj sve što imaš, podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebesima! Onda dođi i slijedi me!" (...) Tada reče Petar: "Evo, mi smo ostavili sve svoje i pošli za tobom!" Isus odgovori: "Zaista, kažem vam, nema nikoga tko je ostavio radi*

¹ Lk 14,26-27, 33; usp. Mt 10,37-38.

² Lk 9,23-24; usp. Mt 16,24-27.

³ Mt 8,19-22; usp. Lk 9,57-60.

kraljevstva Božjega kuću, ili ženu, ili braću, ili roditelje, ili djecu, koji neće primiti mnogo više već na ovome svijetu, a u budućem svijetu život vječni.«¹;

— »Ima ljudi koji su od rođenja nesposobni za ženidbu; ima takvih koje su ljudi učinili nesposobnima; a ima i takvih koji se odriču ženidbe radi kraljevstva nebeskog. Tko može shvatiti, neka shvati!«²;

Posljednjem Matejevom tekstu dodajemo još jedan, koji je istina u drugom kontekstu, ali ima istu nakanu:

— »Ako te tvoje desno oko navodi na grijeh, iščupaj ga i baci od sebe, jer je bolje da ti propadne jedan od udova nego da ti cijelo tijelo bude bačeno u pakao. Ako te tvoja desna ruka navodi na grijeh, odsijeci je i baci od sebe jer je bolje da ti propadne jedan od udova nego da ti cijelo tijelo ode u pakao.«³

Po cijelom Lukinom Evanđelju brižno su naglašeni onima koji žele slijediti Isusa: potrebno je SVE ("panta" - grčki) ostaviti, svaki dan... Očito je također, da se ovi POZIVI koji su upućeni svim kršćanima, ipak ne mogu u cijelom svojem radikalizmu protegnuti na sve »učenike«. Ne može barem kao sistem, ali ostaje kao želja i tenzija Evanđelja.

Pa iako je redovništvo unutar kršćanske zajednice (Crkve), ipak je poseban životni izbor, poseban način života u kojem se evanđeoski radikalizam može u punini živjeti. Povijest redovništva nam pokazuje da su ljudi kao što je Antun Pustinjak, Pahomije, Bazilije, Franjo, Dominik, Ignacije i drugi, bili daleko od svijesti i motivacije da optiraju između »zapovijedi« i »savjeta«, između obaveznog puta i predloženog puta. Oni su birali energični i kategorični put prema evanđeoskoj savršenosti.⁴ Oni su razumjeli Isusa iz svih njegovih riječi i života. Oni biraju put evanđeoskog radikalizma. I zapovijedi i savjeta...

Jedan srednjovjekovni mistik, redovnik J. Tauler ovako tumači evangelizam redovništva i odgovor na Božji poziv: »Koji su oni koje Bpg poziva? Postoje tri stupnja. Najprije "početnici" koji su pozvani na niži

¹ Lk 18,18.22.28-30; usp. Mt 19,27-29; Mk 17, 28-30.

² Mt 19,12.

³ Mt 5,29-30.

⁴ 5. Usp. vrlo minucioznu studiju od I. HAUSHERR, *Vocation chrétienne et vocation monastique chez les Pères*, u C. COLOMBO i dr., *Laics vie chrétienne parfait*, T.I., Rome, 1963, str. 35-115.

stupanj. Zatim "progresivni" (napredni) koji su pozvani na drugi stupanj. Na koncu, treći, "savršeni" koji su pozvani na najviši stupanj. (...) Neka svatko dobro otvori unutarnje oči da vidi koji je njegov put i na kojem će od od ova tri čuti Boga.«¹

Tauler pod *prvim* stupnjem podrazumjeva one koje bi nazvali »dobri kršćani«, koji ispunjavaju zapovijedi zakona u odnosu prema Bogu i bližnjemu. A pod *trećim*, najvišim stupnjem, shvaća mistički život u krajnjem religioznom dometu. A između ova da stupja, *drugi* stupanj, to je autentični redovnički život voden evandeoskim »savjetima«. On nastavlja: »Stupanj Božjeg savjeta je drugi stupanj, koji je uzvišeniji i ljudi koji slijede taj put nastoje živjeti savršnije od prvoga. Taj put je put vrlna siromaštva, čistoće tijela i poslušnosti. Ovaj put je drugačiji od puta koji se drži samo zapovijedi. On je uzvišeniji. Da bi se moglo slijediti i odgovoriti zvanju "Božjeg savjeta", sveta je Crkva pod nadahnućem Duha Svetoga ustanovila redovničke zajednice i Redove.(...) Ove lijepe ustanove često se istroše do tog stupnja da neki ljudi pod redovničkim ruhom imaju svjetsko srce, dok neke osobe u svijetu imaju redovničko srce.«²

Tokom cijele redovničke povijesti čuju se *pozivi na reevangelizaciju redovničkih zajednica*, kao i upozorenje na opasnost da se ne bude redovnik samo na razini institucije i u praznini redovničkog duha. Trajno je bila opasnost da se redovnički kvasac ne izgubi u svjetovnom tijestu (svjetovnim službama).

3. Sequela Christi

Kod svih redova i kroz sva vremena odjekuje poziv na »nasljedovanje Krista« (*sequela Christi*), a to također znači neprestano vraćanje Evanđelju i Isusu. Na to pozivaju svi *utemeljitelji Redova*, a i njihov je život *imitacija Krista*. To i jeste bit redovničkog života, a zavjeti su tek »grana« na tom životnom stablu. Tako isto govori i *Drugi vatikanski sabor*.³

Iz ovoga se može zaključiti da redovništvo ne dolazi s periferije Evanđelja, nego iz samog srca kao *radikalno nasljedovanje Krista*. Nije

¹ TAULER, *Govor* 65.

² Isto.

³ Usp. *Perfectae Caritatis* 1.2.13 i 15.

riječ o nekom izvanjskom imitiranju Krista, nego o životnom uronuću u osobu Isusa Krista. Radi se o življenju Isusova života i Duha, kao i drugoga što iz toga proističe.

Motto redovničkog života kroz cijelu povijest bio je: »*Monaški život ima samo jedno pravilo: Evanđelje Isusa Krista.*«¹ Dok su redovnički zavjeti i Pravila samo zato da se u redovničkom životu živi Evanđelje radikalno. Zavjeti su usmjereni Evanđelju kao zadnjoj i normativnoj reguli života. Zato, redovnički život ili je »*vita evangelica*« ili uopće nije redovnički. Pa i redovnička je tradicija, kako na Zapadu tako i na Istoku, uvijek bila svjesna mjesta Evanđelja kao jedine *Regule*. Pa skoro nije trebalo čekati Drugi vatikanski sabor da se postane toga svjestan. Mogli bi navesti mnogo pisanih svjedočanstava tomu u prilog. Pogledajmo jedno svjedočanstvo iz 1076. godine od *Etiene de Murat* koje je stavljeno na čelo *Regule Grandmont*: »*Ako vas netko pita koje ste profesije ili kojeg pravila ili kojeg reda, odgovorite da ste vi prvog i jedinog pravila kršćanske vjere, to jest Evanđelja, izvora i principa svih pravila.*«² »*Sva pravila izviru iz zajedničkog pravila (totum summitur de communi regula), to jest iz Evanđelja, jer je samo jedan spasitelj, Isus Krist.*«³

Isto govori i sv. Franjo Asiški: »*Pravilo i život manje braće jest ovo: opsluživati sveto Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista, živjeti u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći.*«⁴ A prva će Franjina *Regula* reći još izričitije: »*Pravilo i život ove braće jest ovo: živjeti u posluhu, čistoći i bez vlasništva, te slijediti nauk i stope (vestigia) Gospodina našega Isusa Krista, koji kaže: "Ako hoćeš biti savršen, idi, prodaj što imaš i podaj siromasima, pa ćeš imati blago na nebu! Onda dođi i slijedi me!"*«⁵ Nadalje: "Ako tko hoće ići za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi!"⁶ Isto tako: "Ako tko hoće doći k meni, a ne mrzi svoga oca,

1 Typicon braće Szeptyckij, Rome, 1964, str. 10.

2 Corp. Christ. Continuatio Mediaevalis, VIII, 65.

3 Liber de Doctrina, vel Liber Sententiarum seu Rationem Beati Viri Stephani primi Patris Religionis Grandimontis, isto 5. Cijeli je tekst centriran na »*non est alia regula nisi evangelium Christi.*« Usp. J.LECLERCQ, *Seul avec Dieu, la vir érémitique d'après la doctrine du Bienheureux Paul Giustiniani*, Paris 1955.

4 Reg. 2a,1.

5 Mt 19,21.

6 Mt 16,24.

majku, ženu, djecu, braću i sestre, pa čak i svoj vlastiti život, ne može biti moj učenik!"¹ "I svaki će koji radi mene ostavi kuću, ili braću, ili sestre, stotruko će primiti i dobiti u posjed život vječni."²

Skrećem posebnu pažnju na posljednji dio navedenog teksta *Regule*, tamo gdje su izabrane *radikalne Evanđeoske poruke*. To su pozivi koji insistiraju na izdvajanju iz redovitog načina življenja da bi se ušlo u *vestigia Christi*, a također predstavljaju srž Evanđelja. U svojoj *Oporuci*, Franjo će reći da je to bio cilj njegova življenja: »Živjeti u skladu Eanđelja«.

Radikalno slijeđenje evanđelja u redovničkom životu ne znači neku selekciju unutar evanđeoskog totaliteta, niti redukciju, ali niti dodavanje. Radi se o sasvim drugom planu, projektu života koji vjernika postavlja u životnu situaciju koja omogućuje da se živi potpuno Evanđelje na jedan specifičan način. Pa tako redovnički život determinira *način, a ne sadržaj Evanđelja*. Isto tako nepravedno je, a što se vrlo često čini, radikalno opredjeljenje za Evanđelje reducirati na goli asketizam kao bitnu odrednicu redovništva. Redovnička evanđeoska motivacija je puno dublja i odgovara intenzivnom i bezuvjetnom traženju vlastite osobe i egzistencije kroz nasljedovanje Isusa u snazi Duha Božjega.

Iz rečenoga do sad, možemo zaključiti da redovništvo ne znači slijeđenje određene »ideologije« (dogme), nego nasljedovanje Isusova života. Sadržaj mu je ne u načinu, nego u životu. Pa tako danas možemo konstatirati da ima dosta redova koji su postali više *religiozni instituti*, nego li redovničke zajednice. Više sliče na radne ekipe, nego li na zajednice života. Izvanjsko je postalo važnije od unutarnjega. Organizacija je postala dominantnija od duha, karizme reda. I to je opasnost svakog reda baš samim time što se organizira kao Red, kao Ustanova. Opasnost je da se zajedništvo ne funkcionalizira, bratstvo u radne ekipe, zanos u službu, karizma u zakon i pravilo.

4. Zajedništvo (Communio)

Kada se govori o reevangelizaciji redovništva, nužno je *započeti od oživljavanja istinskog zajedništva*, jer se svaki evangelizam potvrđuje i

¹ Lk 14,26.

² Mt 19,29; Reg. 1a,1.

ostvaruje kroz *zajedništvo (koinoniu)*. Zajedništvo je bitni elemenat redovništva i ne smije se preko njega prelaziti radi aktivnosti, pa niti radi crkvene aktivnosti. Življenje po savjetima i zajedništvo su nerazdvojivi. Jedno ide s drugim. Jedno treba drugo radi uzajamne potpunosti. Evandjelje usko povezuje čin »*sve ostaviti*« i ući u zajednicu onih koji »*slijede Krista*«. Prelazi se iz zajednice svijeta u zajednicu vjere.¹ *Djela apostolska* izričito govore da se potpuno ostvarenje evndeoske koinonie oslanja na raspoloženje odreknuća od osobnih dobara u korist svih. Gube se dobra, braća, sestre, ali sve se to već sada stiže u brojnijoj braći i sestrama, u bogatstvu vjere i zajedništvu. Riječi su Isusove: »*Tko izgubi svoj život radi mene...*«² Izvor novog bogatstva i bratstva, više se ne oslanja na »*tijelo i krv*«, nego na Isusa i njegovog Duha kojega daje onima koji ga slijede. Tako zajedničko življenje »*ne dozvoljava*« da se živi apstraktnu vjeru, nego da se baš živi historijski život u kruhu i duhu.

5. Vjera

Očito je, ali spomenimo, bez *vjere* život onih koji slijede Iausa gubi svako značenje i bio bi čista ludost. *Vjeru* ne može nadoknaditi nikakav uspjeh u angažiranju bilo kojeg oblika društvenosti ili bilo koji drugi posao koji ne bi imao transcendentalno značenje. Zato je redovniku vjera svakodnevna hrana, zemlja na koju se oslanja da bi išao ususret Bogu kojemu se zaputio. Bez *vjere*, trajno bi bio na nesigurnom i krivom putu na kojemu se ne čuje niti razumije Riječ Božja.

6. Današnja reevangelizacija

Reevangelizacija danas treba započeti (realno bi započela) od redovnika koji već imaju »*redovnički staž*« (redovničko iskustvo). To su oni koji se više ne pitaju nad svojim, »*običnim*« redovničkim zvanjem. Iskustvo razlike između »*naučenog redovničkog življenja*« i istinskog redovničkog poziva velik je poticaj povratka izvornom evandeoskom slijeđenju Isusa.

---

¹ S. LEGASSE, *L'appel du riche, contribution à l'étude des fondements scripturaires de l'état religieux*, Paris 1966, str. 207. Autor insistira na ovoj točki.

² Mt 10,39.

Svaki redovnik(ca) slobodno odabire put (karizmu) prema Bogu. Ako to odmah na početku nije bilo potpuno »jasno« tokom redovničkog življenja iskristalizira se u cijeloj svojoj jasnoći. Redovnik se kroz karizmu svojega reda pronalazi u sebi, otvara se Bogu. Isto tako, svi nisu pozvani da idu istim putem prema Bogu. Jer što je nekome ubitačno i mučno, drugome to može biti radost i lakoća. To je očito. Ali isto tako, svatko kroz svoj put želi postati novi, božanski. Zato bi bilo besmisleno odabrati određeni životni put i ne ići tamo gdje on vodi. Ne ići do kraja značilo bi ostati u »provaliji«, ni tamo ni ovamo. A na tome putu, slobodno izabranom, redovnik testira svoju vjeru i povjerenje Isusu.

Dominikanski srednjovjekovni mistik i duhovni učitelj Tauler, upozorava kako se može biti u zajednici savjeta (samostanu), a srcem u svijetu, kao što ima osoba u svijetu koje su srcem u redovništvu. A sv. Augustin reče za one koji su u samostanima, a srcem u svijetu: »*Prokleti koji su se izgubili na Božjem putu.*« Tauler apelira na redovnike, »*neka se svatko ispita da li ide putem kojim ga Bog zove i odgovara li na njegove pozive, jer ako bi se na koncu vremena našao u zaručничкој odori, a ne bio zaručнички, bio bi izbačen van. Neka svaki dobro otvori unutarnje oči i vidi put na kojem ga Bog želi susresti.*«

Današnji čas naše povijesti, pa i povijesti čovječanstva, po mnogo čemu je specifičan, i kao takav poziva redovništvo da se ozbiljnije povrati svojoj izvornoj karizmi ili će odlutati s puta na kojem ga Gospodin očekuje.

Učitelj Tauler tvrdi da redovnik, kao i svaki drugi čovjek, dozrijeva u svojem zvanju »u hodu«, živeći redovništvo. Potrebno je osobno vrijeme da bi se došlo do osobne zrelosti. On vidi sa se do ozbiljnog redovničkog shvaćanja može doći tek s *četrdesetak godina starosti*. Jer prije tih godina čovjek je još jako zauzet raznim »izvanjskim« stvarima. Narav je još jaka, pa ne dopušta dublju koncentraciju, niti kontinuiranije mišljenje na Boga. On misli da je potrebno proći purifikaciju razine tijela, pa purifikaciju razumnosti (preboliti intelektualizam) da bi se krenulo prema apsolutnoj istini.

Isti učitelj ne želi reći da se i prije četrdesete godine ne može slijediti Isusa, nego da je to još »niža« (pliča) razina proživljavanja Božanske istine. On govori o tri stupnja »uzdizanja« Bogu. *Prvi stupanj i prva dob* bilo bi uzdizanje preko djela Božjih (stvorenja) i ljudskih (vlastitih). Otkriva se Boga preko njegove veličanstvene prirode. Ljepote kozmosa i svih stvorenja doživljavaju se kao nešto božansko.

Sve je puno Boga. I na ovome stupnju posredno se doživljava Boga, preko njegovih stvorenja. Na ovome stupnju izvanjski se doživljava i sebe i svijet. Još se čovjek drži svijeta kao svojeg izvora. Makar je izvor božanski, ipak on nije Bog. Zato se mora proći pročišćenje »*tvari*« (tijela) koja je božanska ali nije Bog.

Na *drugom stupnju* čovjek otkriva Boga, ne više preko stvorenih stvari, ne preko »*mlijeka i ljepote*«, nego preko samoga sebe (u sebi). Blijede izvanjske stvari. Njih se nadilazi. Kao da Bog oduzima sve što je čovjeku dao. Kao da svijet više govori o Bogu. Čovjek doživljava da je ostavljen samom sebi. Dojučerašnji »*argumenti*« o Bogu kao da nestaju. Više ga ne upućuju Bogu. Ulazi se u stanje kada se čovjek pita da li je uopće bio na pravom putu (u pravom zvanju), pa čak se postavlja i pitanje o samom Bogu. Svemir više ne govori o Bogu, ništa se ne zna o njemu. Kao da Bog zašuti na tome stadiju ljudskog doživljavanja. Doživljaj je kao da se živi između dva zida, nazad provalija a ne vidi se što je naprijed.

7. Drugo obraćenje

Kad je Bog ovako redovnika (čovjeka) »*pripravio*« (»*ostavio*«), otvara ga prema novom životu i novom svijetu. Diže se zastor koji je zastirao oči i otkriva se svježija istina Gospodinovog poziva. Izlazi se iz mrtvila u život. Gospodin preuzima čovjeka od njega (čovjeka) samog i priljubljuje ga uz sebe. Tauler to naziva »*drugim obraćenjem*«. Gospodin liječi rane koje je čovjek dobio u prethodnom stanju. Čovjek dobiva novi okus božanstva - novi doživljaj Boga na novim osnovama. Čovjek (redovnik) se počinje osjećati sigurnije i smirenije na putu kojim je pošao Gospodinu.

Do ovog drugog obraćenja ne dolazi se ako se ne prođe čišćenje »*osjetilnosti*« i »*razuma*«. Iza toga započinje dublje poniranje u samoga sebe. Čovjek postaje ponizniji. Što se dublje spušta u samoga sebe toliko se izdiže iznad sebe. Tada se poniznost i uzvišenost dodiruju i izjednačuju.

Ovo drugo obraćenje možemo nazvati »*drugim rođenjem*« koje otvara novi pogled odabranom putu. Ponovo se povraća svijest zvanja i življenja prema Božjim savjetima. Unutarnji čovjek počinje apsorbirati izvanjskog. Na sve se počinje gledati »*unutarnjim očima*«. Tada se Bog spoznaje, kako bi rekao sv. Pavao, na način kakav nisu vidjele ljudske oči, niti čule ljudske uši.

Duhovni učitelji poučavaju odgajanje da se savršenstvo ne postiže odjednom. Isto tako se niti odgovor na redovničko zvanje ne postiže s časom izricanja zavjeta. Redovnik je čovjek na putu. Nikad nije tamo gdje se uputio, nikad nije došao do svojeg željnog savršenstva. Život mu je proces, hodočašće kroz zemaljski raj, izgon, pustinja, prijelaz preko »Crvenog mora« i tek na koncu ulazak u *Obećanu zemlju*.

Odgovor na *evanđeoske savjete (zavjete)* ne postiže se za jedan dan, s jednom odlukom. To je životni proces koji teče i kojega treba svjesno stimulirati. Potrebno je vremena i životnog iskustva. Potrebno je biti skroman, siromašan i otvoren prema Bogu. Jer redovnik je čovjek koji se uputio Isusovim putem, pa je pozvan da bude lice Isusovo, glas Isusov, ruka Isusova na zemlji. Božje sjeme u njemu želi progovoriti riječju povijesnog Isusa. Zato da bi redovništvo bilo opipljivi život na zemlji, potrebno je da doživi svoje unutarnje preporođenje. »*Stari Nikodem*« mora se preporoditi ako želi ući u božanski život.

Isus poziva sve ljude na radikalnu promjenu, a osobito one koji su pošli njegovim putem. Pavao kaže: »*Ako je netko u Kristu, nanovo je rođen.*«¹ Ako netko otkrije i Krista (Riječ vječnu) u sebi, taj se nanovo rodio. U njemu započinje novi život. Poznat nam je susret Isusa i Nikodema. Nikodem je pravi teolog. Došao je noću Isusu radi ozbiljnog razgovora. Želio je promjenu sebe i svoje sredine, svojeg vremena. Isus mu izričito kaže: »*Trebaš se iznova roditi!*« Zar se Nikodem nije osjećao ustaljenim u svojem vjerovanju? Nikodem se osjećao starim. Njegova ga vjera nije promijenila. Tako Isus kroz lik Nikodema prelama sva ustaljena vjerovanja.

Ako se za »običnog« kršćanina traži »*novi rođenje*«, onda se redovniku nameće kao apsolutni uvjet. Potrebno je nanovo se roditi »*ne od krvi i volje ljudske, nego od Boga*«. ² Tako se danas nameće »*nikodemovska*« potreba preporođenja redovnika i redovničkih zajednica. A svako »*krpanje*« ili »*moderniziranje*« bilo bi samo produžavanje »*uhodanog i formalnog redovništva*«. Zajednica će se obnoviti tek i jedino preko obnavljanja pojedinaca.

Nanovo se roditi ne znači poboljšanje u odnosu na dosadašnje stanje, jer bi se prijašnje stanje vrlo brzo povratilo u novom ruhu. Za bolje razumijevanje novog rođenja poslužimo se primjerom kojega

---

¹ 2 Kor 5,17.

² Iv 1,13.

upotrebljavaju mistici. Sjetimo se leptira. To je insekt koji je *dva puta »rođen«*: prvi puta kao ličinka, a drugi put kao leptir. Pa kada se preobrazi u leptira on se potpuno mijenja u formi i ukusu. Listovi kupusa koji su mu bili poslastica dok je bio ličinka više ga ne zanimaju (nisu mu više jelovnik). Kao leptir ide samo za cvjetovima. Kad se on mijenja, mijenja mu se cijeli svemir. - Tako bi trebalo biti i sa redovništvom. Unutarnja preobrazba - *novo rođenje* - mijenjat će ga u najdubljoj dispoziciji. Sve ono što ga je prije privlačilo, sada ga više ne privlači. Novo stanje traži nove cvjetove mira, čistoće, ljubavi i Kristove radosti.

»*Dat ću vam novo srce, stavit ću u vas novi duh.*«¹ Za Ezekiela novo rođenje očito ne znači niti poboljšanje staroga, niti prividno uljepšanje, niti krpanje staroga. Radi se o prevratu na razini iskona bića, osobe. A da se dođe do tog »*prevrata*« potreban je povratak Evandelju i njegovu zovu. Nanovo se roditi značilo bi otkriti istinsko značenje života, ući u novu dimenziju redovničkog života. Na kraju, to znači živjeti svoje mogućnosti oplemenjene božanskom milošću na redovničkom putu prema Bogu.

8. Povratak izvornoj karizmi

Očito je da bi reevangelizacija danas značila također, povratak karizmi utemeljitelja reda. Tek će tada redovnički život postati čitljiv svijetu i pokazatelj u »*nebo*«. Bila bi velika šteta da se kvasac karizme izgubi (ispari) u svjetovnom tijestu (službama). Izvorni redovnički život - sam po sebi - je najbolja propaganda Isusova života i djela.

O. Bono Zvonimir Šagi u knjizi »*Na poprištu redovičke obnove*« piše: »*Krista je nemoguće oponašati u povijesnom smislu... Ne radi se o imitiranju nego o slijedenju Krista uskrsloga, o ostvarivanju njegove uvijek žive riječi. Mi ga nasljedujemo u tom smislu što se život Sina Božjega obistinjuje u nama, u sadašnjem vremenu. Ovo očitovaje Kristova života na sebi u svakom sada, veoma je zahtjevno i nezamislivo bez pozitivno shvaćenog odricanja*« (str. 68).

Redovnici su pozvani od Boga da slijede svoju karizmu, svoj put, i to da ga slijede do kraja. Ako stanu na svojem putu izgubit će i prošlost i budućnost (Tauler). Pozvani su da slijede kuražno put

¹ Ezek 36,26.

Božjih savjeta. Svatko prema svojim mogućnostima i karizmi reda, da bi se došlo do mira koji nadilazi kriterije svijeta. Istina, to iziskuje odricanje od samoga sebe, oslobađanje vlastitog egoizma. Tek tada Bog preobražava svojeg sljedbenika. Svatko je, također, svjestan na kojem je stadiju, stupnju, na kojoj postaji puta prema Gospodinu. Koliko je danas redovništvo blizu Bogu i bližnjemu? Možda je redovništvo danas u robi i zavjetima putnika prema Bogu, a srcem luta svjetovima?!

Koliko će još dugo odlutali sin modernizma »čuvati svinje« dok ponovno ne pronade put prema *Očevoj kući*? Redovnici bi trebali biti ti koji će svojim životom pokazati taj put prema Ocu.

RESUMÉ

ÉVANGÉLISER LES COMMUNAUTÉS RELIGIEUSES ANJOURD'HUI

L'enquête biblique nous dit qu'il est possible de trouver dans l'Écriture l'affirmation médiate de la doctrine des »trois conseils évangéliques«. Il devient de plus en plus évident que celle-ci jaillit bien de l'Évangile, mais d'une façon médiate et par le biais de l'appel au radicalisme impliqué dans l'expérience de la foi ut sic, du contenu global de l'Évangile. Il s'agit d'une certaine compréhension, par l'intérieur, de la fine pointe d'Événement Jésus Christ.

Les récits évangéliques mettent un lien étroit, difficile à expliciter avec clarté mais néanmoins réel, entre le fait de »tout quitter« et celui d'entrer dans le groupe de ceux qui »suivent Jésus«. On quitte les relations ordinaires avec le monde pour entrer dans la communauté de la foi. L'existence de ceux qui »suivent Jésus« perd toute signification et devient folie sans la foi.

La vocation religieuse est celle d'une proclamation existentielle de la valeur absolue de la foi.

Il nous paraît évident que les problèmes de la vie religieuse aujourd'hui demeureront insolubles tant qu'on ne s'attachera pas à ce principe de la conviction personnelle.